

★ วิพากษ์ ★ ประธานเหมา

คุณูปการและความผิดพลาด
ของเหมาเจ๋อตง

เขาวนั พงษ์พิชิต
ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิพากษ์ประธานเหมา

วิพากษ์ประธานเหมา

เรียบเรียงโดย
เชาวน์ พงษ์พิชิต

ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิพากษ์ประธานเหมา • เซาว์น พงษ์พิชิต

พิมพ์ครั้งแรก : สำนักพิมพ์มติชน, พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ราคา ๒๒๐ บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

เซาว์น พงษ์พิชิต. วิพากษ์ประธานเหมา. กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๕๕.

๓๓๖ หน้า. ภาพประกอบ.

๑. เหมาเจ๋อตง--ชีวิตประวัติ ๒. จีน--การเมืองและการปกครอง I. ชื่อเรื่อง

๙๒๓.๒

ISBN 978-974-02-1047-4

ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : อารักษ์ คคณาท, สุพจน์ แจ่มเร็ว, สุชาติ ศรีสุวรรณ, จุฬาลักษณ์ ภูเก็ด,
ปิยชนัน สุทวิทรัพย์, ไพรัตน์ พงศ์พานิชย์, ศิริพงษ์ วิทยวิโรจน์, นงนุช สิงหนเดช

ผู้จัดการสำนักพิมพ์ : กิตติวรรณ เทิงวิเศษ • รองผู้จัดการสำนักพิมพ์ : จุริรัตน์ ทิมวัฒน์
บรรณาธิการบริหาร : สุลักษณ์ บุญปาน • หัวหน้ากองบรรณาธิการ : อพิสิทธิ์ ธีระจากรวรรณ
พิสูจน์อักษร : ชัยรัตน์ เลิศรัตนพร • คอมพิวเตอร์กราฟิก : กวาลัย เจนกิจฉนรงค์
ออกแบบปก-ศิลปกรรม : โอม ชนิตราภิรักษ์ • ประชาสัมพันธ์ : ตั้งฤดี ศรีไพโรจน์

สำนักพิมพ์มติชน

www.matichonbook.com

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) : ๑๒ ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๐-๐๐๒๑ ต่อ ๑๒๓๕ โทรสาร ๐-๒๕๕๙-๕๘๑๘

แม่พิมพ์สี-ขาวดำ : กองพิมพ์สี บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ๑๒ ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ ๑

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๐-๐๐๒๑ ต่อ ๒๔๐๐-๒๔๐๒

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด ๒๗/๑ หมู่ ๕ ถนนสุขาประชาสรรค ๒ ตำบลบางพูด อำเภอบางกรัด

นนทบุรี ๑๑๑๒๐ โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๔-๒๑๓๓, ๐-๒๕๕๒-๐๕๙๖ โทรสาร ๐-๒๕๕๒-๐๕๙๗

จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน) ๑๒ ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ ๑

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๕๕๐-๐๐๒๑ ต่อ ๓๓๕๐-๓๓๕๓ โทรสาร ๐-๒๕๕๑-๙๐๑๒

Matichon Publishing House a division of Matichon Public Co.,Ltd.

12 Tethsabannarueman Rd, Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

หนังสือเล่มนี้พิมพ์ด้วยหมึกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เพื่อปกป้องธรรมชาติ ลดภาวะโลกร้อน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้อ่าน

คำนำสำนักพิมพ์	๗
คำนำจากผู้อำนวยการศูนย์จีนศึกษา	๙
๑ วัยเด็กวัยเรียน	๑๓
๒ นักลัทธิมาร์กซ์ที่ยิ่งใหญ่แจ้เกิด	๒๓
๓ ระยะเวลาสงครามกลางเมืองปฏิวัติ ครั้งที่ ๑	๓๕
๔ ระยะเวลาสงครามกลางเมืองปฏิวัติ ครั้งที่ ๒	๕๓
๕ ต่อสู้กับลัทธิสุม่เตียงซ้ายตกขอบของหลี่ลี่ซัน และแนวทางซ้ายตกขอบ	๖๕
๖ การเดินทัพทางไกล ๑๒,๕๐๐ กิโลเมตร กับการประชุมที่จุนยี	๗๗
๗ ขบวนการก่อตั้งขบวนการแนวร่วมต่อต้านญี่ปุ่น และระยะเวลาต่อต้านญี่ปุ่น	๘๗
๘ ระยะเวลาสงครามกลางเมืองปฏิวัติ ครั้งที่ ๓	๑๐๑
๙ การฟื้นฟูเศรษฐกิจแห่งชาติและสงคราม ต่อต้านอเมริกา ช่วยเหลือเกาหลีเหนือ	๑๑๗

๑๐	แผนการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมนิยมและนโยบายต่างประเทศ เพื่อสันติภาพ	๑๒๗
๑๑	จากขบวนการต่อต้านกลุ่มชาวสุ่วขบวนการก้าวกระโดดใหญ่	๑๔๑
๑๒	การปรับปรุงเศรษฐกิจและขบวนการศึกษาสังคมนิยม	๑๖๑
๑๓	การวิพากษ์เชิงการเมืองในระบบความนึกคิด	๑๗๓
๑๔	ชนวนที่จุดระเบิดการปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรม	๑๘๑
๑๕	การปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรมเริ่มต้นอย่างเป็นทางการ	๑๙๕
๑๖	มรสุมมกราคมและกระแสทวนกุ่มภาพันธุ์	๒๐๓
๑๗	คณะนำ พคจ. ชุดที่ ๙	๒๑๓
๑๘	กรณีหลินเปียวก่อกบฏและผลกระทบต่อเหมาเจ๋อตง	๒๒๑
๑๙	เหมาเจ๋อตงปรับยุทธศาสตร์การทูต	๒๓๓
๒๐	เริ่มฟื้นฟูเกียรติให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาที่กลับแก้งอย่างผิดๆ	๒๔๓
๒๑	เริ่มเฟ่งเล็งแก๊ง ๔ คน	๒๕๕
๒๒	สมัชชาผู้แทนประชาชนสาธารณรัฐประชาชนจีน ครั้งที่ ๔	๒๖๕
๒๓	เหตุการณ์พลิกผัน ปลดตั้งเสี่ยวผิงเป็นครั้งสุดท้าย	๒๗๕
๒๔	แก๊ง ๔ คน ไกล้วสวน	๒๘๕
๒๕	วาระสุดท้ายของรัฐบาลผู้ยิ่งใหญ่ของจีน กับการประเมินคุณภาพและความผิดพลาดของเหมาเจ๋อตง	๒๙๓
	ภาคผนวก	๓๑๐

คำนำสำนักพิมพ์

เป็นที่ทราบกันดีว่าในวงวิชาการด้านจีนศึกษาและลัทธิ มาร์กซ์ เซาวัน พงษ์พิชิต มีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างสูง เพราะท่านมี โอกาสได้ศึกษาทฤษฎีสังคมนิยมและการเมืองอย่างแตกฉาน จึงทำให้ผลงาน ของท่านได้รับการยอมรับในวงวิชาการ เช่น *ลูกจีนรักชาติ* ที่ทางสำนัก พิมพ์มติชนได้จัดพิมพ์ไปเมื่อ ๒ ปีที่แล้ว

ข้อมูลจากหนังสือเล่มดังกล่าวทำให้เราเข้าใจความเคลื่อนไหว ของพรรคคอมมิวนิสต์สยามสายจีนในเมืองไทยได้อย่างลึกซึ้ง และเบื้อง หลังของชาวจีนโพ้นทะเลที่เข้ามาตั้งรกรากในเมืองไทย

อาจารย์ฉัตรทิพย์ นาถสุภา กล่าวถึงเซาวันไว้ในหนังสือ *ลูกจีน รักชาติ* ว่า "...ข้าพเจ้ากล่าวชื่นชมท่านผู้อาวุโสท่านนี้ ในฐานะนักค้นคว้า ทางเศรษฐศาสตร์การเมือง ท่านผู้นี้มีอายุประมาณ ๘๐ ปีแล้ว นอก เหนือจากหนังสือเล่มนี้ท่านยังได้เขียนหนังสือขนาดยาวอีก ๒ เล่ม ยังไม่ ได้พิมพ์ออกมา แต่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสอ่านต้นฉบับ ว่าด้วยแนวคิดของ เหมมาเจอตงเล่มหนึ่ง โจวเอินไหลเล่มหนึ่ง เป็นงานค้นคว้าที่ดีมาก ทั้งสองเล่ม..."

ต้นฉบับว่าด้วยแนวคิดของเหมาเจ๋อตง ที่อาจารย์ฉัตรทิพย์เขียน
ถึงนั้น และยังบอกอีกว่าเป็นงานค้นคว้าที่ดีมาก ก็คือบทความขนาดยาว
เรื่อง **คุณูปการและความผิดพลาดของเหมาเจ๋อตง** ที่เคยพิมพ์ใน
มติชนสุดสัปดาห์ และทางสำนักพิมพ์นำมาจัดพิมพ์เป็นเล่ม โดยตั้งชื่อ
ใหม่ว่า **วิพากษ์ประธานเหมา**

เราอาจจะรับรู้เรื่องเหมาเจ๋อตงมาไม่น้อย โดยผ่านนักวิชาการ
ตะวันตก

แต่ถ้าเป็นข้อมูลท่านประธานเหมา รัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่แห่งสาธารณ
รัฐประชาชนจีนที่กลั่นกรองจากท่านเขาวนนั้นย่อมไม่ธรรมดา

โดยนำเสนอทั้งคุณูปการและความผิดพลาดของเหมาเจ๋อตงที่
มีต่อจีน

และข้อมูลที่เขาวนนี้ใช้เขียนนั้นจะอิงกับข้อมูลของพรรคคอมมิวนิสต์
จีนค่อนข้างมาก ซึ่งอาจจะมีข้อมูลบางอย่างที่ทางฝ่ายตะวันตกไม่มีก็
เป็นได้ นับเป็นอีกหนึ่งจุดเด่นของหนังสือเล่มนี้

สำนักพิมพ์มติชนหวังว่าหนังสือเล่มนี้ คงเป็นประโยชน์ต่อองค์
ความรู้ด้านจีนศึกษาในเมืองไทยไม่มากนักน้อย

สำนักพิมพ์มติชน

คำนำ

จากผู้อำนวยการศูนย์จีนศึกษา

เรื่องวิพากษ์ประธานเหมา นี่เป็นหนึ่งในผลงานศึกษาหลายชิ้นของเซว่น พงษ์พิชิต ที่ทำให้กับศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยก่อนหน้านี้ได้เคยตีพิมพ์เป็นตอนๆ ในมติชนสุดสัปดาห์ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายเดือน โดยใช้ชื่อเรื่องว่า *คุณูปการและความผิดพลาดของเหมาเจ๋อตง* จนกระทั่งช่วงที่การตีพิมพ์เป็นตอนๆ ใกล้เคียงจบแล้วนั้น เซว่น พงษ์พิชิตก็ได้ถึงแก่อสัญกรรมไปเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๕ ที่ผ่านมา แต่กระนั้น การตีพิมพ์เป็นรูปเล่มครั้งนี้ก็หาใช่งานศึกษาชิ้นสุดท้ายของท่านไม่ เพราะยังคงมีงานศึกษาอยู่อีกจำนวนหนึ่งที่รอการชำระ หรือไม่ก็รอการเผยแพร่ในโอกาสต่อไป

กล่าวเฉพาะงานศึกษาเรื่องนี้แล้ว ถือเป็นเรื่องที่มีผู้สนใจอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะกับงานศึกษาของนักวิชาการตะวันตก แต่กับการศึกษาในครั้งนี้แล้วอาจแตกต่างไปจากที่ผ่านมาอยู่ประการหนึ่งคือเป็นงานศึกษาที่อิงกับข้อมูลของพรรคคอมมิวนิสต์จีนค่อนข้างมาก ดังนั้นเมื่อผลงานชิ้นนี้กล่าวถึงประเด็นความผิดพลาดของเหมาเจ๋อตงด้วยแล้ว จึงนับว่าน่าสนใจไม่น้อยในอันที่จะทำให้เราใคร่รู้ว่าอะไรคือความผิดพลาด

ที่ว่านั้น (นอกเหนือไปจากคุณูปการ) และทำให้เห็นว่าพรรคคอมมิวนิสต์
จีนมีระบบการจัดเก็บ รวบรวม และเรียบเรียงข้อมูลของบุคคลระดับนำ
ของตนอย่างไรบ้าง ที่สำคัญคือผลงานชิ้นนี้จะทำให้เราตระหนักเพิ่มขึ้น
ว่าเงินที่เจริญรุ่งเรืองอยู่ในทุกวันนี้มัน ได้ถูกวางรากฐานโดยผู้นำก่อนหน้า
นี้อย่างมีนัยสำคัญอย่างไรบ้าง

อย่างไรก็ตาม นอกจากผลงานชิ้นนี้หรือชิ้นอื่นๆ ของผู้ศึกษาท่าน
เดียวกันแล้ว ศุนย์จีนศึกษายังมีผลงานของนักวิจัยท่านอื่นอยู่อีกจำนวน
หนึ่ง ซึ่งคาดว่าจะได้มีการนำมาเผยแพร่ต่อสื่อสาธารณะในรูปแบบที่
เหมาะสมต่อไป

ศุนย์จีนศึกษาขอขอบคุณสื่อสิ่งพิมพ์ในเครือมติชน ที่ได้ให้โอกาส
แก่การเผยแพร่งานศึกษาหรืองานวิจัยของศุนย์ฯ ทั้งจากครั้งนี้และจาก
ที่ผ่านมาด้วยดีเสมอมา และหวังว่าจะยังคงได้รับโอกาสเช่นนี้ต่อไป ทั้งนี้
เพื่อช่วยกันขยายองค์ความรู้ทางด้านจีนศึกษาให้กว้างขวางในหมู่ผู้สนใจ
ชาวไทยและวงวิชาการ ในขณะที่การเจริญเติบโตของเงินที่เป็นไปอย่าง
ต่อเนื่องนั้นกำลังกระตุ้นให้เราตระหนักต่อความรู้เรื่องเงินอย่างมีนัยสำคัญ
เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

สุดท้ายนี้ ศุนย์จีนศึกษาขอถือโอกาสนี้ร่วมไว้อาลัยต่อการจากไป
ของเชาวน์ พงษ์พิชิต ที่มีได้จากไปโดยสูญเปล่า หากแต่ได้ทิ้งงานศึกษา
ที่มีค่าและมีประโยชน์ต่อวงวิชาการเอาไว้ไม่น้อย

วรศักดิ์ มหัทธโนบล

ผู้อำนวยการศุนย์จีนศึกษา และ

อาจารย์ประจำภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรุงเทพฯ ต้นฤดูหนาว ๒๕๕๕

วิพากษ์ประธานเหมา

วัยเด็กวัยเรียน

เหมาเจอตงเกิดที่ตำบลเสาชัน อำเภอยี่งอ มณฑลหูหนัน ประเทศจีน เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๑๓ เมื่อท่านมีอายุ ๑๐ ปี ครอบครัวท่านมีที่นาอยู่เพียง ๑๘ หมู่ (๗.๕ ไร่) ต่อมาอีก ๓ ปี มีเพิ่มขึ้นเป็น ๒๔ หมู่ (๑๐ ไร่) ข้าวเปลือกที่เก็บเกี่ยวได้นั้นใช้บริโภคในครอบครัวประมาณ ๒.๒๕ ตัน คงเหลือประมาณ ๓.๕ ตันได้นำไปขายในตลาด นับว่าอยู่ในฐานะพอมีอันจะกิน^๑

เหมาเจอตงเข้าเรียนหนังสือในหมู่บ้าน เมื่อมีอายุ ๗ ขวบ นอกจากต้องศึกษาตำรับตำราสำนักขงจื้อที่ครูสอนแล้ว ยังแอบอ่านหนังสือประเภทนิยายอิงประวัติศาสตร์ เช่น สามก๊ก ไชอิ๋ว และซ้องกั๋ง เป็นต้น จนกระทั่งถึงอายุ ๑๓ ปี^๒ ก็มีความรู้ภาษาจีนโบราณเป็นอย่างดี ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการศึกษาเบื้องต้นใน ๖ ปีนี้

เหมาเจอตงเริ่มช่วยครอบครัวทำงานเล็กๆ น้อยๆ เมื่อมีอายุเพียง ๕ ขวบ เช่น ถอนหญ้าในท้องนา เก็บหาไม้ฟืน เลี้ยงวัวและเต็ดถั่ว เป็นต้น พอมีอายุครบ ๑๓ ปี ท่านต้องหยุดพักการศึกษา ในตอนกลางวันท่านต้องทำไร่นา ยามค่ำยังต้องช่วยบิดาทำบัญชี^๓ แต่ท่านก็มีได้ว่างเว้นจากการอ่านหนังสือที่ท่านนิยมขึ้นชอบเลย

บ้านเกิดเหมาเจ๋อตง

เหมาหยี่ซัง บิดาเหมาเจ๋อตง

เมื่อท่านมีอายุเพียง ๑๔ ปี ก็ถูกบิดาบังคับให้เข้าพิธีสมรสกับหญิงสาวผู้สูงวัยกว่าท่านถึง ๖ ปี แต่ท่านไม่ยอมร่วมห้องนอนด้วยกับหญิงสาวคนนั้นจนแล้วจนวน

เมื่อยังอยู่ที่ตำบลเสาชันบ้านเกิด ท่านได้มีโอกาสอ่านหนังสือที่บรรยายถึงการคุกคามที่จักรวรรดินิยมกระทำต่อแผ่นดินจีนเป็นครั้งแรก และก็เป็นครั้งแรกที่ท่านเริ่มรู้สึก “ห่วงใยในอนาคตของปิตุภูมิ และเริ่มมีจิตสำนึกว่า ตนมีภาระที่จะต้องช่วยกันกอบกู้แผ่นดินจีน”^๕

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ ท่านยังมีความคิดใหม่อีกด้วยว่า เพื่อกอบกู้อารยธรรมของตน จีนต้องเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ จากตะวันตก เมื่อท่านได้อ่านเรื่อง “สัญญาณเดียนภัยในยามรุ่งเรือง” หนังสือปฏิรูปนิยมที่เรียกร้องให้พัฒนาเทคโนโลยี ท่านจึงเกิดความตั้งใจที่จะก้าวออกจากถิ่นกำเนิดเพื่อไปแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่จะนำไปใช้ในการพลิกผันชะตาแผ่นดินจีน^๕

ค.ศ. ๑๙๐๖ นครฉางซาเกิดข้าวยากหมากแพง ประชาชนที่อดอยากพากันก่อจลาจล ขับไล่เทศาภิบาล มณฑลหูหนัน ต่อมาพวกเขาถูกรบและถูกจับกุมแล้วตัดเอาศีรษะไปเสียบประจานเป็นจำนวนมาก เมื่อเทศาภิบาลคนใหม่มาถึง เหมาเจ๋อตงกล่าวว่า “พวกก่อจลาจลก็ไม่เห็นแตกต่างอะไรกับคนในครอบครัวผม เป็นคนธรรมดาๆ ผมชิงชังความอยุติธรรมที่ทางการกระทำต่อพวกเขายิ่งนัก”^๖

ในเวลาเดียวกัน ที่ตำบลเสาชันก็เกิดกบฏขึ้น โดยสมาชิกจำนวนหนึ่งของเกอเหล่าฮู่ซึ่งเป็นสมาคมนักเกิดกรณีพิพาทกับเจ้าที่ดินคนหนึ่ง ในปัญหาค่าเช่า เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลก็แพ้ความ เพราะฝ่ายเจ้าที่ดินติดสินบนผู้พิพากษา สมาชิกเกอเหล่าฮู่ทั้งหลายจึงพากันก่อกบฏ โดยมีช่างตีเหล็กแซ่ฝ่งคนหนึ่งเป็นหัวหน้า เมื่อถูกทางการตามล่า พวกเขาก็พากันไปซ่อนสุ่มกันอยู่บนเขาหลิวซัน ในที่สุดก็ถูกล้อมปราบ ช่างเหล็กฝ่งถูกจับกุมไปประหารชีวิต ต่อมาเมื่อเหมาเจ๋อตงรำลึกถึงกรณีนี้ ท่านประกาศว่า “ช่างเหล็กฝ่งคนนี้แหละคือ วีรชนชาวนาคนแรกในดวงใจของผม”^๗

เหวินซีเม่ย์ มารดาเหมาเจ๋อตง

เหมาเจ๋อตงในปี ๑๙๑๓

เหตุการณ์เดียวกันนี้เกิดขึ้นกับครอบครัวเหมาเจ๋อตงเองเมื่อท่านมีอายุ ๑๗ ปี ปีนั้นตำบลเสาชั้นเกิดขาดแคลนธัญญาหาร ข้าวใหม่ไม่ทันสุกข้าวเก่าหมดขวางเสียแล้ว ชาวบ้านผู้อดอยากต่างหมางมตาที่ยุ้งฉางของพวกคหบดีและพ่อค้าข้าว พวกนี้เรียกร้องให้เปิดฉางจนเจ้าชาวบ้านคุณพ่อท่านทำเป็นทองไม่รู้ร้อน ยังคงส่งข้าวไปขายที่นครฉางซา ชาวบ้านเดือดแค้นยิ่งนัก จึงพากันสกัดเรือบรรทุกข้าวของคุณพ่อ แล้วชิงเอาข้าวบนเรือไปจนหมดสิ้น ในกรณีนี้เหมาเจ๋อตงได้กล่าวว่า “ผมไม่รู้รู้สึกเห็นใจท่านแม่แต่น้อย” “ผมเริ่มรู้สึกชิงชังท่าน” แต่ในเวลานั้นเหมาเจ๋อตงจึงยังมิได้ยื่นเคียงข้างชาวบ้านอย่างเต็มตัวเสียเลยละ? คำตอบคือ “เวลานั้นผมเห็นว่าวิธีการที่พวกเขาใช้กันนั้นก็ไม่ถูกต้องเหมือนกัน” เหมาเจ๋อตงให้เหตุผลในภายหลังเมื่อกาลเวลาผ่านไป ๒๖ ปี^๙

เหมาเจ๋อตงเป็นคนที่เปี่ยมด้วยเมตตาจิตมาแต่วัยเยาว์ ครั้งหนึ่งเมื่อฝนจะตก แทนที่ท่านจะไปเก็บข้าวของบิดาที่ตากอยู่กลางลานบ้าน กลับไปเก็บข้าวของคุณป้าเพื่อนบ้านก่อน และท่านเองก็ยังคงเคยถอดเสื้อที่สวมใส่อยู่ให้เพื่อนนักเรียนใส่แทน ท่านต้องถูกบิดาลงโทษเพราะพฤติกรรมดังกล่าว แต่มารดาเข้าใจท่าน มารดาของเหมาเป็นผู้ที่ “เห็นใจคนจน ยามข้าวยากหมางแพง คนจนทั้งหลายมาขอข้าว มารดาก็จะให้เขาทุกรายไป เว้นเสียแต่เมื่อบิดาอยู่ที่นั่นด้วย มารดาก็จะทำเช่นนั้นไม่ได้...”^{๑๐}

ค.ศ. ๑๙๑๐ เหมาเจ๋อตงไปเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลายที่อำเภอเซียงเซียง ท่านเป็นผู้หมั่นเรียนมาก นั่งอ่านหนังสือในห้องเรียนจนเทียนไขหมดเล่มแล้วเล่มเล่า สุดท้ายยังรวบรวมน้ำตาเทียนมาต่อๆ กันจุดใหม่แล้วอ่านหนังสือต่ออีก ในสถาบันแห่งนี้เหมาเจ๋อตงมีโอกาสได้อ่านวารสารซินหมินจงเป้า ที่จัดทำโดยคังไห่หว่เหวยและการปฏิรูปใน ค.ศ. ๑๘๙๘ ของเหลียงจีเซา นักคิดลัทธิปฏิรูปของจีน เหมาเจ๋อตงเล่าว่า “ผมอ่านแล้วอ่านอีก แทบจะท่องได้ทั้งสองเล่ม”^{๑๑}

ค.ศ. ๑๙๑๑ เหมาเจ๋อตงสอบเข้าโรงเรียนมัธยมเซียงเซียงที่นครฉางซา ที่นี้ท่านได้อ่านหนังสือพิมพ์หมินลีเป้า ซึ่งจัดทำโดยสมาคม “ถงเหมิงฮู่ย” ที่นำโดย ดร.ซุนยัตเซ็น อ่านพบข่าวการลุกฮือขึ้นสู้ครั้ง

หนึ่งที่นครกว้างใจ ซึ่งนำโดย**หวงซิง**ชาวหูหนัน การลุกฮือขึ้นสู้ครั้งนั้นมีนักปฏิวัติต้องพลีชีพ ๗๒ คน เหมาเจอตงรู้สึกตื่นเต้นกับข่าวนี้ เขียนหนังสือพิมพ์ตัวโตแผ่นหนึ่งไปติดไว้บนฝาผนังในโรงเรียน ท่านเล่าว่า “นั่นเป็นครั้งแรกที่ผมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง”^{๑๑}

วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๑๙๑๑ เกิดการลุกฮือขึ้นสู้ที่**หวู่ซัง** ราชวงศ์ชิงล่มสลายลง ต่อมาอีก ๕ วันเหมาเจอตงก็ตัดเปียทิ้ง ขอเงินจากเพื่อนเป็นค่าเดินทางจะไปสมัคร**เป็นทหารปฏิวัติ**ที่นครหวู่อัน แต่ถูกทหารรักษาการณ์ขัดขวาง เพราะว่าเวลานั้นสิ่งที่ปรากฏเบื้องหน้าท่านคือกองกำลัง**ทหารปฏิวัติ**กำลังบุกยึดที่มั่นของทหารฝ่ายรัฐบาลราชวงศ์ชิงอยู่พร้อมกันนั้นท่านยังได้เห็น**กลุ่มกรรมกร กะลาสี** และกิลด์พากันบุกประตูเมืองที่เปิดสนธิอยู่ ท่านจึง “กลับเข้าเมืองมองหาที่สูงๆ ได้แห่งหนึ่ง ยืนดูการสู้รบ” จนกระทั่งเห็นธงสีขาวยืนหนึ่งเขียนคำว่า “ฮั่น” (ชื่อชาติชนกลุ่มใหญ่ของจีน) ไว้ตรงกลางถูกชักขึ้นสู่ยอดเสาหน้าที่ว่ากรมณฑล ท่านจึงกลับไปโรงเรียน ต่อมาวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๑๙๑๑ กรมการมณฑลชุดใหม่ที่ประกอบด้วยตัวแทนบรรดาเจ้าที่ดินและพ่อค้าในนามของ “ประชาชนจีน” เกิดปะทะกับพวกตัวแทนของ**ชาวนา**และ**กรรมกร**ผู้ยากไร้ ผลก็คือฝ่ายหลังถูกฝ่ายแรกสังหาร เหตุการณ์นี้เป็นการรับรู้โดยตรงที่เหมาเจอตงมีต่อ**สงครามกลางเมือง** และการต่อสู้อย่าง**ชนชั้น**เป็นครั้งแรก เหมาเจอตงเล่าว่า “หลังจากนั้นไม่กี่วัน...ผมพบศพของคนเหล่านั้นบนท้องถนน”^{๑๒}

ต่อจากนั้นท่านไปสมัคร**เป็นทหาร**เป็นเวลา ๕ เดือน ในช่วงเวลานี้เองเหมาเจอตงอ่านพบคำว่า “**สังคมนิยม**” เป็นครั้งแรกบนหน้า น.ส.พ. **เซียงเจียงรีเป่า** ท่านเล่าว่า “เวลานั้นผมนำปัญหานี้ไปอภิปรายกับเพื่อนนักเรียนและทหารด้วยกัน...ผมยังเขียนจดหมายไปถึงเพื่อนนักเรียนหลายคนอภิปรายปัญหานี้ด้วย”^{๑๓}

เดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๑๒ เหมาเจอตงเกิดความคิดต้องการกลับไปเรียนหนังสืออีก แต่มิใช่เพื่อตัวท่านเอง หากเรียนเพื่อหาทางออกสำหรับประเทศจีน และท่านก็สอบเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมมณฑลหูหนันแห่ง

หนึ่งที่นครฉางซา ด้วยคะแนนสูงเป็นอันดับ ๑ แต่ท่านเรียนที่โรงเรียน
แห่งนั้นแค่ ๖ เดือน ท่านก็รู้สึกไม่พอใจในความรู้ที่ทางโรงเรียนมีให้ท่าน “ผม
จึงลาออกจากโรงเรียนแห่งนั้น แล้วตั้งโครงการเรียนด้วยตนเองขึ้นมา
โครงการหนึ่ง”^{๑๔} ทั้งนี้เป็นเพราะท่านรู้สึกที่ “อ่านหนังสือและค้นคว้า
ด้วยตนเองน่าจะได้ผลดีกว่า” ดังนั้น ท่านจึงได้ไปอ่านหนังสือใน**หอสมุด
มณฑลหูหนัน**ตั้งแต่เช้าถึงค่ำทุกวันนับแต่ฤดูใบไม้ผลิ ค.ศ. ๑๙๑๓
ท่านได้อ่านงานเขียนของ Jean Jacques Rousseau, ของ Herbert
Spencer, ของ Charles de Secondat de Montesquieu, ของ Adam
Smith และของ Charles Robert Dawin และหนังสืออื่นๆ อีกมากมาย
ท่านยังได้อ่านหนังสือพิมพ์ที่ส่งมาจากหัวเมืองต่างๆ ทั่วประเทศ ตลอด
จนหนังสือประวัติศาสตร์ประเทศต่างๆ ในจำนวนนี้ที่ท่านสนใจเป็นพิเศษ
คือ **การปฏิวัติฝรั่งเศส**^{๑๕}

เหมาเจ๋อตงศึกษาด้วยวิธีนี้ได้เพียง ๖ เดือนก็ต้องยุติลง เพราะ
บิดาไม่ยอมส่งเงินมาให้ ยกเว้นเหมาเจ๋อตงจะยอมเข้าเรียนในโรงเรียน
เช่นเดิม เหมาเจ๋อตงจึงต้องเข้าเรียนใน**โรงเรียนฝึกหัดครูมณฑลหูหนัน**
นับแต่ฤดูใบไม้ร่วง ค.ศ. ๑๙๑๓ ถึงฤดูใบไม้ผลิ ค.ศ. ๑๙๑๔ เป็นเวลา
๕ ปี ในโรงเรียนแห่งนี้เหมาเจ๋อตงเริ่มประกอบกิจกรรมนำเพื่อนนักเรียน
คัดค้านระบบระเบียบที่ไม่เหมาะสมของทางโรงเรียน ท่านเกือบจะถูก
ทางโรงเรียนคิดชื่อออก เพราะเหตุที่ท่านนำเพื่อนนักเรียนไปขับไล่นาย
จางกัน ครูใหญ่โรงเรียนแห่งนี้ ในกรณีที่ครูใหญ่ผู้นี้ไม่อนุญาตให้นักเรียน
เดินขบวนสำแดงกำลัง ในกรณีที่ญี่ปุ่นยื่น**สนธิสัญญา ๒๑ ข้อ**เป็นคำขาด
เชิงรุกรานต่อจีนเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๕^{๑๖}

เหมาเจ๋อตงได้เริ่มเปิด**โรงเรียนภาคค่ำ**สำหรับกรรมกร และ
พนักงานร้านค้าเมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๗ ในขณะที่ยังเป็นนักเรียนฝึกหัดครูอยู่
โดยมีนาย**สวีเทอลี่** ครูหัวก้าวหน้าคนหนึ่งโรงเรียนแห่งนี้และสหายรุ่น
แรกๆ ในพรรคคอมมิวนิสต์จีนคนหนึ่งของเหมาเจ๋อตงร่วมทำการสอนด้วย^{๑๗}

เหมาเจ๋อตงยังได้เริ่มประกอบกิจกรรมขบวนการปลดแอกสตรีเพศ
ในระยะเดียวกันนี้ **ไช่ซัง** น้องสาวของ**ไช่หัวเซิน** เพื่อนนักเรียนเหมาเจ๋อตง

เป็นสมาชิกกลุ่มแรกในองค์กรที่เหมาเจอตงก่อตั้งขึ้นในเวลานั้น ต่อมาทั้ง
ไชหัวเตินและไชซังต่างก็เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแรกๆ ของพรรคคอมมิวนิสต์
จีนเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๑ และ ๑๙๒๓ ตามลำดับ^{๑๘}

เชิงอรรถ

- ๑ รอสส์ เทอร์วิล : **ชีวประวัติเหมาเจ๋อตง** ฉบับแปลภาษาจีน สำนักพิมพ์ประชาชน
เหอเป่ย์สือเจียจวง ๑๙๘๙ หน้า ๒
- ๒ เพิ่งอ้าง หน้า ๖-๗
- ๓ เพิ่งอ้าง หน้า ๘
- ๔ เพิ่งอ้าง หน้า ๑๑
- ๕ เพิ่งอ้าง หน้า ๑๑
- ๖ รอสส์ เทอร์วิล : **ชีวประวัติเหมาเจ๋อตง** ฉบับแปลภาษาจีน สำนักพิมพ์ประชาชน
เหอเป่ย์สือเจียจวง, ๑๙๘๙ (อ้างต่อจาก E.Snow : Red stars over china) หน้า ๑๒
- ๗ เพิ่งอ้าง หน้า ๑๒
- ๘ เพิ่งอ้าง หน้า ๑๒-๑๓
- ๙ อันซูหยิน : **สายน้ำทะเลลึกในยามเช้า** เหมาเจ๋อตงกับการปฏิวัติจีน ฉบับแปลภาษา
จีน โดยหยังซิง สำนักพิมพ์หนันเยว่ ฮ่องกง, ฮ่องกง, ๑๙๗๔ หน้า ๑๕
- ๑๐ รอสส์ เทอร์วิล : **ชีวประวัติเหมาเจ๋อตง** ฉบับแปลภาษาจีน สำนักพิมพ์ประชาชน
เหอเป่ย์สือเจียจวง, ๑๙๘๙ หน้า ๒๔-๒๖
- ๑๑ อันซูหยิน : **สายน้ำทะเลลึกยามเช้า** หน้า ๒๗
- ๑๒ เพิ่งอ้าง หน้า ๒๘-๓๑
- ๑๓ เพิ่งอ้าง หน้า ๓๑
- ๑๔ เพิ่งอ้าง หน้า ๓๒
- ๑๕ อันซูหยิน : **สายน้ำทะเลลึกยามเช้า** หน้า ๓๒-๓๔
- ๑๖ เพิ่งอ้าง หน้า ๓๔-๓๕
- ๑๗ เพิ่งอ้าง หน้า ๔๑
- ๑๘ เพิ่งอ้าง หน้า ๔๒-๔๓

นักลัทธิมาร์กซ์ที่ยิ่งใหญ่แฉเกิด

เหมาเจ๋อตงเข้าร่วมงานในสาขาของสมาคมจัดส่งนักศึกษา
กึ่งเรียนกึ่งทำงานไปฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๑๘ เหมาเจ๋อตงจบการศึกษาที่
โรงเรียนฝีกหัดครู เดินทางไปนครปักกิ่งในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๑๘
พร้อมชาวหูหนันที่ได้รับการคัดเลือกให้ไปเรียนฝรั่งเศส รวม ๓๐ คน ซึ่ง
จะได้เรียนภาษาที่ปักกิ่งก่อน หลังจากนั้น ๑ ปีท่านไปส่งเพื่อนๆ ลงเรือ
ฝรั่งเศสที่ท่าเรือเซียงไฮ้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ท่านก็เดินทางกลับไปยัง
มณฑลหูหนัน การที่ท่านไม่ไปฝรั่งเศสกับเพื่อนๆ ก็เพราะว่าท่านไม่อาจ
จากปีติภูมิไปได้ ความยากจนของประชาชนและความทุกข์ร้อนที่พวกเขา
กำลังประสบ ดลใจให้ท่านต้องเลือกเอาหนทางสู่การปฏิวัติจะมากกว่า
นี่คือเหตุผลที่ท่านบอกกล่าวในเวลาต่อมา^{๑๙}

ระหว่างที่เหมาเจ๋อตงพำนักอยู่ในปักกิ่งนั้น ท่านไปพบหยังซังจี้
ครูที่เคยสอนท่านที่โรงเรียนฝีกหัดครูหูหนัน ๑ และย้ายมาเป็นศาสตราจารย์
ที่มหาวิทยาลัยปักกิ่ง เมื่อคุณครูหยังทราบว่เหมาเจ๋อตงกำลังหา
งานทำจึงได้แนะนำให้รู้จักกับหลี่ต้าเจา บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ปักกิ่งซึ่งเป็นผู้เผยแพร่ความคิดลัทธิมาร์กซ์เป็นคนแรกในประเทศจีน และ
นายหลี่ต้าเจาคนนี้ก็ยินดีบรรจุเหมาเจ๋อตงให้เป็นผู้ช่วยบรรณารักษ์ ใน

โอกาสนี้เองเหมาะเจาะตงได้ศึกษา**ลัทธิมาร์กซ์** โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ศึกษา
งานของ**เลนิน**โดยการแนะนำของหลี่ต้าเจา^{๒๐}

ช่วงเวลาครึ่งปีที่เหมาะเจาะตงพำนักอยู่ในนครปักกิ่งนี้เอง ท่านรู้จัก
กับ**หยิงไคฮุย** บุตรสาวของศาสตราจารย์หยิงซังจี และหนุ่มสาวคู่นี้ก็
เกิดมีความรักต่อกันในช่วงเวลาที่เหมาะเจาะตงพำนักอยู่ที่นครปักกิ่งนี้เอง^{๒๑}

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ ญี่ปุ่นยื่นคำขาดเป็น**สนธิสัญญา**
๒๑ ข้อต่อจีน หมายถึงเข้าแทนที่ฐานะครอบงำซึ่งบรรดามหาอำนาจแห่ง
โลกมีเหนือแผ่นดินจีน สนธิสัญญาอภัยศตงกล่าวนี้ก่อให้เกิด**กระแสความ**
คิดริ่กล้าอันแรงกล้าขึ้นในหมู่นักเรียนนักศึกษาและปัญญาชนจีนกลายเป็น
เป็นขบวนการต่อต้าน**จักรวรรดินิยมและศักดินานิยม**ที่เป็นรูปธรรม

ค.ศ. ๑๙๑๖ หลี่ซัน นักประพันธ์ผู้ยิ่งใหญ่ของจีนเริ่มนำเสนอ
ให้มีการ**ปฏิรูปในการใช้ภาษา** ต่อมา ค.ศ. ๑๙๑๘ ท่านได้ประพันธ์
นวนิยายเรื่อง **บันทึกรายวันของคนบ้า การปฏิรูปทางวรรณกรรม**
และการปฏิรูปทางภาษา ก็ผสมผสานกลมกลืนกับขบวนการต่อต้าน
จักรวรรดินิยมและศักดินานิยมทางการเมือง องค์กัรนักศึกษาทั้งหลาย
รวมทั้ง**สมาคมนักวิชาการประชาชนแนวใหม่**ของเหมาะเจาะตง ต่างก็ได้
สถาปนา**ศูนย์สร้างสรรค์และเผยแพร่วรรณกรรมลัทธิมาร์กซ์** และอบรม
บ่มเพาะปัญญาชนรุ่นหนุ่มสาวเพื่อ**ขบวนการ ๔ พฤษภาคม** เป็นจำนวนมาก^{๒๒}

เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๘ หลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ ยุติ
ลง จีนในฐานะประเทศหนึ่งของฝ่ายพันธมิตรที่ชนะสงคราม โดยที่ได้ส่ง
กรรมกร ๒ แสนคนไปเป็นกำลังช่วยรบในประเทศฝรั่งเศสด้วย จึงหวังว่า
จะได้รับการพิจารณาในที่ประชุมสันติภาพที่มีขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม
ค.ศ. ๑๙๑๙ ให้ยกเลิกสนธิสัญญาไม่เสมอภาคทั้งหลายที่ถูกบังคับให้
ทำไว้กับบรรดามหาอำนาจตะวันตกนับแต่ ค.ศ. ๑๘๔๒ เป็นต้นมา แต่
ความใฝ่ฝันที่มีเหตุผลนั้นก็กลับสลายไป ข้อร้องขอของจีนถูกปฏิเสธโดย
สิ้นเชิง กระทั่งเขตอิทธิพลของเยอรมนีประเทศแพ้สงครามซึ่งอยู่ที่มณฑล
ซันตงของจีนก็ยังถูกยกย้ายถ่ายเทไปให้ญี่ปุ่น แทนที่จะคืนให้จีนผู้เป็น

นักศึกษาปักกิ่งชุมนุมหน้าเทียนอันเหมิน เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๑๙

หยังไคฮย็ย (ค.ศ. ๑๙๐๑-๑๙๓๐)

เจ้าของ^{๒๓} แม้กระนั้นรัฐบาลขุนศึกภาคเหนือของจีนก็ยังตระเตรียมจะลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพฉบับดังกล่าว ชาวจีนแพร่ไปถึงประเทศจีน คนทั้งประเทศเดือดแค้นกันไปทั่ว นักศึกษานครปักกิ่ง ๓,๐๐๐ คน เศษชุมนุมกันที่หน้าเทียนอันเหมินในวันที่ ๔ พฤษภาคม ๑๙๑๙ พวกเขาตะโกนคำขวัญ “**รณรงค์เพื่อสิทธิของชาติ ลงโทษพวกขายชาติ!**” และ “**ปฏิเสธการลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพ!**” ต่อจากนั้นยังได้มีการเดินขบวนล่าม้างกำลังอีกด้วย ทางกรปักกิ่งส่งตำรวจทหารเข้าปราบและจับกุมนักเรียนนักศึกษาไป ๓๐ กว่าคน นักเรียนนักศึกษาในนครปักกิ่งจึงพากันนัดหยุดเรียนทั่วไป และส่งโทรเลขไปทั่วประเทศแสดงการประท้วง ต่อมาทางการปักกิ่งยังได้ทยอยจับกุมนักเรียนนักศึกษาไปอีก ๗๐๐ คนเศษ ยิ่งความโกรธแค้นแก่ประชาชนทั่วประเทศ กรรมกรนครเซี่ยงไฮ้ นันกิง เทียนสิน หังโจว หูฮั่น จิวเจียง จี้หนัน หูหนู ฯลฯ พากันนัดผลงานและเดินขบวนล่าม้างกำลัง พ้อคำวาทิตที่เซี่ยงไฮ้และในเมืองสำคัญอื่นๆ ทั่วประเทศก็พากันนัดหยุดการค้าขายไปตามๆ กัน รัฐบาลขุนศึกภาคเหนือจึงยอมปล่อยตัวนักเรียนนักศึกษาที่ถูกจับกุมคุมขังเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๑๙๑๙^{๒๔} และคณะผู้แทนจีนก็ไม่ได้ลงนามในสนธิสัญญาแวร์ซายส์เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๑๙ เพราะถูกนักเรียนนักศึกษาจีน กรรมกรจีน และชาวจีนโพ้นทะเลในกรุงปารีสปิดล้อมโรงแรมที่พวกเขาพักอยู่จนไม่สามารถออกไปได้ ความปรารถนาของประชาชนจีนทั่วประเทศอันใคร่ที่จะได้เห็นจีนพ้นภาวะกึ่งอาณานิคมนี้ กว่าจะสมหวังก็ต่อเมื่อการปฏิวัติที่นำโดยเหมาเจ๋อตงได้รับชัยชนะในอีก ๓๐ ปีต่อมา^{๒๕}

ขบวนการ ๔ พฤษภาคม ของจีนได้รับความสนับสนุนจากที่ประชุมผู้แทนครั้งที่ ๑ ของสากลที่ ๓ (สากลคอมมิวนิสต์) ที่ประชุมแห่งนี้ได้ประณามการประชุมสันติภาพที่ปารีส และเรียกร้องให้ทำการปฏิวัติโลก^{๒๖}

ขบวนการ ๔ พฤษภาคม มีเอกลักษณ์ตรงที่สรรเสริญลัทธิมาร์กซ์ ขณะเดียวกันก็คัดค้านสำนักขงจื้อ เรียกร้องประชาธิปไตยและวิทยาศาสตร์ เป็นสัญลักษณ์แห่งจุดหักเหของประวัติศาสตร์จีน จีน

มีสิ่งพิมพ์ออกจำหน่ายถึง ๔๐๐ กว่าเล่ม งานแปลหนังสือลัทธิมาร์กซ์ และสังคมนิยมได้รับการตีพิมพ์ออกมาเป็นจำนวนมาก^{๒๗} ในช่วงฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อนของปีนั้น

เหมาเจ๋อตงเดินทางจากปักกิ่งกลับไปนครฉางซาในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๑๙ ได้ตำแหน่งครูระดับประถมศึกษาที่นั่น แต่ได้เงินเดือนน้อยมาก จนแต่ละวันกินข้าวสวยได้มื้อหนึ่ง อีกมื้อหนึ่งกินได้แต่ถั่วปากอ้า ซึ่งมีราคาถูกกว่ากันมาก ท่านได้นำเอาบทความโฆษณาลัทธิมาร์กซ์ของ หลี่ต้าเจา กลับมาที่ฉางซา และไปปราศรัยเรื่องลัทธิมาร์กซ์กับการปฏิวัติที่สมาคมวิทยาการประชาชนแนวใหม่ (ซินหมินเซวีอู่ย) ท่านยังได้ก่อตั้งกลุ่มศึกษาลัทธิมาร์กซ์กลุ่มแรกของมณฑลหูหนันขึ้นมาที่นครฉางซาในเดือนเมษายน ๑๙๑๙ นี้เอง^{๒๘}

ต่อมาท่านยังได้จัดตั้งสหพันธ์นักเรียนนักศึกษา มณฑลหูหนัน ขึ้นมาอีกองค์กรหนึ่งเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๑๙

เหมาเจ๋อตงโฆษณาให้ “เลือกใช้สินค้าที่ผลิตในประเทศ ไม่ซื้อสินค้าญี่ปุ่น” ในการชุมนุมมวลชนครั้งหนึ่ง ท่านจัดให้นักเรียนนักศึกษาหญิงจำนวนหนึ่ง ออกไปตรวจค้นร้านค้าต่างๆ ในนครฉางซา และตักเตือนบรรดาเจ้าของร้านให้เอาสินค้าญี่ปุ่นทิ้งเสีย

สมาคมนักเรียนนักศึกษาแห่งนี้ยังได้จัดทำวารสาร “แม่น้ำเซียงเจียงปริทัศน์” เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๑๙ ฉบับแรกพิมพ์จำนวน ๒,๐๐๐ เล่มขายหมด ต้องพิมพ์ใหม่อีกครั้งหนึ่งถึง ๕,๐๐๐ เล่ม ในอารัมภบทเหมาเจ๋อตงประกาศว่า “กระบวนกรปลดปล่อยมนุษยชาติ กำลังก้าวรุดหน้า ยังจะมีอะไรที่น่ากลัวสำหรับเรา...เราไม่กลัวฟ้า ไม่กลัวเทวดา ไม่กลัวผี ไม่กลัวคนตาย ไม่กลัวขุนศึกและนายทุน!”^{๒๙}

สมาคมนักเรียนนักศึกษา มณฑลหูหนัน ออกแถลงการณ์ วันที่ ๓ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๑๙ เรียกร้องให้ลงโทษนักการเมืองนิยมญี่ปุ่น ยังผลให้พ่อค้าวานิชพากันหยุดค้าขาย กรรมกรนัดผละงาน รวมทั้งกรรมกรเหมืองถ่านหินที่ผิงเซียงและที่อันหยวนก็นัดผละงานด้วย

เหมาเจ๋อตงกล่าวคำปราศรัยในที่ชุมนุมพ่อค้าและสมาคมอาชีพบาง

สมาคม ในเดือนกรกฎาคม ๑๙๑๙ ท่านนำเสนอให้ก่อตั้งคณะกรรมการ
คว่ำบาตรสินค้าญี่ปุ่นซึ่งเป็นที่ยอมรับของที่ชุมนุม เหม่าเจอตงเขียนบท
ความโฆษณาประเด็นนี้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังไปกล่าวปาฐกถาตาม
สมาคมและองค์กรต่างๆ หลายสิบแห่ง

วารสาร “**เซียงเจียงปริทัศน์**” ฉบับวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๑๙๑๙
ตีพิมพ์บทความในหัวข้อ “**การรวมตัวชนานาใหญ่ของมวลชน**” ท่าน
เรียกร้องผู้คนที่ต้องการต่อสู้กับจักรวรรดินิยม จักต้องจัดตั้ง**แนวร่วมแห่ง**
โลกอันมีมาไปโค่นล้มจักรวรรดินิยม ซึ่งเป็น**เอกลักษณ์มูลฐานของ**
ยุทธศาสตร์การปฏิวัติของเหม่าเจอตง^{๓๐}

ท่านนำเสนอประเด็น “**สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ที่ถือสากลนิยม**
จะเป็น**นักลัทธิรักชาติ**พร้อมกันไปได้หรือไม่?” ในงานเขียนของท่าน คำ
ตอบของท่านคือ “ไม่เพียงแต่จะเป็นได้เท่านั้น หากยัง**สมควรต้องเป็น**
อีกด้วย...**ลัทธิรักชาติก็คือภาคปฏิบัติ**ของ**สากลนิยมในสงคราม**
ประชาชาติ”^{๓๑}

เบอร์ทรันด์ รัสเซลล์ (๑๘๗๒-๑๙๗๐) ได้ไปกล่าวคำปาฐกถาที่
นครฉางซา ในเดือนตุลาคม ๑๙๑๙ ปาวร้อง “**การปฏิรูปอย่างสันติ**”
เหม่าเจอตงเขียนบทความเรื่อง “**ว่าด้วยลัทธิหัวรุนแรง**” ยืนยันว่า มีแต่
ผ่านการ**ต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธ**เท่านั้น การปฏิวัติจึงจะสำเร็จได้ บทความ
ฉบับนี้ยังผลให้จางจิ่งเหว ชุนคี้มณฑลหูหนัน สั่งปิดวารสาร**เซียงเจียง**
ปริทัศน์ และปิด**สมาคมนักเรียนนักศึกษา**มณฑลหูหนัน เหม่าเจอตง
จึงหันไปตีพิมพ์งานเขียนของท่านที่หนังสือพิมพ์**หูหนันใหม่**ซึ่งเป็นหนังสือ
พิมพ์ของนักศึกษาอีกฉบับหนึ่ง ยังผลให้หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ก็ถูกปิดไป
ด้วยในเดือนธันวาคม ๑๙๑๙ และในเดือนธันวาคมนี้เอง จางจิ่งเหวส่ง
กำลังไปสลายกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่กำลังเผาสินค้าญี่ปุ่น เหม่าเจอตง
ออกแถลงการณ์ภายหลังเหตุการณ์ เรียกร้องให้โค่นล้มจางจิ่งเหว มี
นักเรียนนักศึกษา ๑๓,๐๐๐ คนร่วมลงนามในแถลงการณ์นี้ด้วย ท่านยัง
นำนักเรียนนักศึกษาเดินขบวนไปที่ศาลาผู้ว่าการมณฑล และส่งจดหมาย
ไปถึง ดร.ชุนยัดเซินที่กว้างใจและถึงสมาพันธ์นักเรียนนักศึกษาที่ปักกิ่ง

สถานที่ประชุมผู้แทนทั่วประเทศพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ ๑

ส่งนักศึกษาไปปารีส

เรียกร้องให้โจมตีจางจิ้งเหวรา พร้อมกับนั้นท่านยังสนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษาในนครฉางชานันต์ผละเรียนพร้อมกัน^{๓๒}

เวลานั้นจางจิ้งเหวราแค้นเคืองเหมาเจอตงยิ่งนัก ตกลงใจจะลอบสังหารเหมาเจอตง

ฝ่ายสมาคมวิทยาการประชาชนแนวใหม่ได้จัดตั้งสันนิบาตสร้างสรรค์หุ่นันใหม่ คัดค้านขุนศึก เหมาเจอตงออกเดินทางไปปักกิ่งเพื่อเปิดโปงจางจิ้งเหวรา ภายหลังเหมาเจอตงไปถึงปักกิ่งเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๑๙ ท่านได้ตั้งสำนักข่าวสารชาวบ้าน โดยตัวท่านเป็นผู้ดำเนินการเอง ส่งต้นฉบับข่าวไปยังหนังสือพิมพ์สำคัญๆ ทั่วประเทศ เปิดโปงโทษกรรมของจางจิ้งเหวรา ท่านได้ติดต่อกับหฺลี่ต้าเจา และศาสตราจารย์หยิงซังจี้ยังได้ไปอ่านหนังสือที่หอสมุดมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ได้อ่าน “แถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์” ของคาร์ล มาร์กซ เป็นครั้งแรก และได้มีโอกาสพบปะหยิงไคฮฺยู่ที่นั่นอีก^{๓๓}

จนกระทั่งถึงเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๒๐ เหมาเจอตงจึงได้เดินทางไป**เซียงไฮ้** เพื่อไปส่งนักศึกษาที่มาจากหุ่นันเดินทางไปเรียนที่ฝรั่งเศส และประสานกับนายฝิงหวง นายกสมาพันธ์นักเรียนนักศึกษาหุ่นันที่เซียงไฮ้ เพื่อจะได้ขยายขบวนการขับไล่จางจิ้งเหวราต่อไป โดยช่วยนายฝิงหวงจัดทำวารสาร “**ถามฟ้า**” และ “**หุ่นัน**” พร้อมกับนั้นก็จะได้ศึกษาลัทธิคอมมิวนิสต์ไปด้วย^{๓๔}

กลุ่มลัทธิคอมมิวนิสต์นครเซียงไฮ้ เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ นับว่าเป็นกลุ่มริเริ่มแรกสุดในประเทศจีน ขณะเดียวกันยังได้ก่อตั้ง**กลุ่มเยาวชนสังคมนิยม**ขึ้นมาพร้อมกันไปด้วย!

จางจิ้งเหวราถูกขับออกไปจากมณฑลหุ่นันในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ เพราะพ่ายแพ้ในสงครามระหว่างขุนศึกด้วยกัน เหมาเจอตงจึงได้เดินทางกลับมาที่หุ่นันอีกระวะหนึ่ง ท่านเริ่มระดมสมาชิกในครอบครัวตัวเอง ได้แก่ น้องชายสองคนและน้องสาวลูกพี่ลูกน้องอีก ๑ คน ให้เข้าสังกัด**กลุ่มลัทธิคอมมิวนิสต์**

เหมาเจอตงได้ตำแหน่งเป็นผู้ดำเนินการโรงเรียนประถมที่สังกัด

โรงเรียนฝึกหัดครูนครราชสีมา ๑ ในเวลาเดียวกันนี้ยังไ้คู่อยู่กับคุณแม่ก็ กลับมาอยู่ที่ข้างชา เหมาเจอตงกับหยิ่งไ้คู่อยู่จึงได้สมรสกันในฤดูหนาว ค.ศ. ๑๙๒๐

เหมาเจอตงได้ก่อตั้ง**สมาคมรัสเซียศึกษา**ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ และจัดคนไปเรียนที่รัสเซียในลักษณะเรียนไปพลางทำงานไป ในเวลาเดียวกันเหมาเจอตงยังได้ก่อตั้ง**กลุ่มศึกษาลัทธิมาร์กซ์** ณ นครราชสีมาขึ้นมาด้วย มาถึงเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ เหมาเจอตงยังได้ก่อตั้ง**กลุ่มเยาวชนสังคมนิยมหูหนัน** จวบจนถึงปี ๑๙๒๒ องค์กรณ์นี้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น ๒,๐๐๐ คน นับเป็นองค์กรกลุ่มสังคมนิยมเยาวชนซึ่งใหญ่โตที่สุดในประเทศจีน

เหมาเจอตงกับเพื่อนหัวรุนแรงบางคนเปิด**ร้านหนังสือวัฒนธรรม** ขึ้นมาร้านหนึ่งที่นครราชสีมาในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๒๐ ยังผลให้เกิดเครือข่ายจำหน่ายงานเขียนลัทธิมาร์กซ์ขึ้นในหัวเมืองภาคใต้ของจีน ถึงปลายปี ๑๙๒๐ ร้านหนังสือดังกล่าวมีสาขาตั้งอยู่ในมณฑลหูหนันรวม ๖ ร้านด้วยกัน ร้านหนังสือดังกล่าวยังทำหน้าที่เป็น**ศูนย์สื่อสารและศูนย์ติดต่อ**ของเหมาเจอตงอยู่เป็นเวลานานหลายปี

ต่อจากนั้นเหมาเจอตงและหยิ่งไ้คู่ยังได้ก่อกระบวนการศึกษา โดยจัดตั้ง**โรงเรียนภาคค่ำ** รับนักเรียนจากในหมู่กรรมกร ช่างฝีมือ และช่างสลักหิน ท่านทั้งสองได้วางรากฐานให้แก่การก่อตั้ง**สหพันธ์แรงงาน** ระดับมณฑลของหูหนัน ด้วยรูปแบบ**สโมสรกรรมกรและโรงเรียนภาคค่ำ**ดังกล่าว ใน ค.ศ. ๑๙๒๒ ได้มีกรรมกรและช่างหนุ่มๆ เข้าร่วมในกระบวนการนี้ราว ๓-๔ หมื่นคน

เหมาเจอตงยังได้จัดทำวารสารฉบับหนึ่งให้ชื่อว่า **“วงการแรงงาน”** ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๒๐ ออกได้แค่ ๔ ครั้งก็ถูกปิดไป

ใน ค.ศ. ๑๙๒๑ กรรมกรโรงงานปั่นด้ายแห่งหนึ่งที่ข้างชานัดผลະงาน เจ้าเหิงฉี ผู้ว่าการมณฑลคนใหม่ใช้มาตรการปราบปราม ต่อจากนั้นนายเจ้าเหิงฉียังได้สั่งปิดทั้งองค์กรนักเรียนนักศึกษาและสหภาพแรงงาน เหมาเจอตงจึงได้นำการเดินขบวนประท้วงผู้ว่าการมณฑลและ

สภามณฑลหูหนัน ต่อมาเหมาเจ๋อตงกับเหอชู่เหิงเพื่อนคนหนึ่งจากฉางซา
เดินทางไปเซี่ยงไฮ้อย่างลับๆ ในค่ำวันหนึ่งในเดือนพฤษภาคม ๑๙๒๑
โดยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนไปร่วมประชุมผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์จีน ครั้งที่ ๑^{๓๕}